

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1309
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.12.2023/40
Karar Numarası : 2023/1154
Başvuran : M. A.
Başvuran Vekili : Av. H. Ö.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Marmara 3 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuran vekili tarafından yapılan başvuru, başvuranın; sağlık hakkı kapsamında mağduriyet yaşadığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Başvuranın kronik şeker hastası olduğunu ve hastalığının devam ettiğini,

b. Başvuranın Silivri Ceza İnfaz Kurumu Devlet Hastanesinde tedavisinin devam ettiğini, doktor tarafından reçete edilen şeker ölçüm cihazının Kurum tarafından ücretsiz verilmediğini, para ile aldırıldığını ve üç aylık reçete edilen ilaçlarının bir aylık olarak verildiğini,

c. Başvuranın her ay hastaneye giderek reçete yazdırması gerektiğini, ilaçların bittiği gün ile hastaneye gideceği gün arasında zaman farkı girdiğini ve bu durumun ciddi rahatsızlıklara sebebiyet verdiğini, yaşadığı mağduriyetin uzun süredir devam ettiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Marmara 3 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 17/8/2022 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumu Devlet Hastanesi Dahiliye Polikliniği doktoru tarafından Endokrin Polikliniği olan merkeze sevk edildiği ancak başvuranın sevk olmayı istemediği, şeker cihazı ve aparatlarının koğuştta verilerek iğnesinin revirde bulundurulması acil ve zorunlu hallerde verilmesinin doktor tarafından not düşüldüğü,

b. Koğuş kapısında Kuruma ait şeker ölçüm cihazının bulunduğu, ölçüm yapacağı zamanlarda ölçüm yapabileceği bilgisinin verilmesine rağmen başvuranın cihazın yanında bulunmasını istediği, eczane tarafından cihaz ve ölçüm çubuklarının devlet ödemesi kapsamında olmadığı bilgisinin başvurana iletiliği,

c. Başvuranın talep dilekçesine istinaden İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile ücreti emanet para hesabından kesilmek üzere bir adet şeker ölçüm cihazı ve yeteri kadar şeker ölçüm test çubukları alınarak başvurana teslim edildiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

ç. Başvuranın kullanması gereken ilaçların üç aylık reçete edilmesine karşın ilaçların bir aylık olarak verilme sebebinin stok dahilinde mevcut ilaçların Kuruma gönderilerek eczane tarafından gönderilen adet sayısı kadar sisteme giriş yapılması olduğu, böylece yaşanması muhtemel mağduriyetlerin önüne geçildiği,

d. Başvuranın düzenli olarak Kurum revirinde muayene olduğu ve ilaçlarının verildiği, hastaneye sevk ve tedavilerinin sağlandığı, söz konusu iddialarının gerçeği yansıtmadığı belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

5. 20/04/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." ve sekizinci fıkrasında yer alan "9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır." delaleti ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... yönlerinden incelenir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak

ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde AİHS'in 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [AİHM], *Selmouni/Fransa [BD]*, B. No: 25803/94, 28/7/1999, para.95; *Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, B. No: 24760/94, 28/10/1998, para.93.).

12. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahkûmlar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Cezaevlerindeki yaşam, mahkûmlara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahkûmlar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi [CPT], İkinci Genel Rapor [Inf (92) 3], Hapsedilme, para. 44.).

13. CPT'ye göre, mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (Avrupa Konseyi, CPT, Cezaevlerinde Sağlık Hizmetleri, 1993, para.34.).

14. AİHM, mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir (AİHM, *Wenerski – Polonya*, B. No: 44369/02, 20/1/2009, para.58.). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır (AİHM, *Krivolapov – Ukrayna*, B. No:5406/07, 2/10/2018, para.76.).

15. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol'ün "*Hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavilerinin yapılacağı hastaneler*" başlıklı 34'üncü maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavileri, bulunduğu yer ya da en yakın Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koğuşlarında yapılır. (...)"

16. Somut olayda, başvuranın şeker ölçüm cihazının ücretsiz verilmediği ve ilaçlarının üç aylık verilmesine karşın bir aylık olarak verildiği iddialarına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından şeker cihazı ve aparatlarının koğuşuna verildiği ve iğnesinin revirde buldurulduğu, ölçüm yapacağı zamanlarda ölçüm yapabileceği bilgisinin verilmesine rağmen başvuranın cihazın yanında bulunmasını istediği, dilekçesine istinaden bir adet şeker ölçüm cihazı ve yeteri kadar şeker ölçüm test çubuklarının alınarak başvurana teslim edildiği, ilaçların üç aylık reçete edilmesine karşın bir aylık olarak verilme sebebinin stok dahilinde mevcut ilaçların Kuruma gönderilerek adet sayısının sisteme giriş yapılması ve böylece yaşanması muhtemel mağduriyetlerin önüne geçilmesi olduğu belirtilmiş olup başvuranın mezkûr iddiaları bakımından hak ihlali bulunmadığı değerlendirilmiştir.

17. Başvuranın her ay hastaneye giderek reçete yazdırması gerektiği, ilaçların bittiği gün ile hastaneye gideceği gün arasına zaman farkı girdiği ve bu durumun ciddi rahatsızlıklara sebebiyet verdiği iddiasına ile ilgili olarak; muhatap Kurum tarafından başvuranın düzenli olarak Kurum revirinde muayene olduğu ve ilaçlarının verildiği, hastaneye sevk ve tedavilerinin sağlandığı, söz konusu iddialarının gerçeği yansıtmadığı belirtilmiştir. Muhatap Kurum tarafından konuya ilişkin gönderilen belgelerden; mahpusların sakıncalı olmayacak ilaçlarının

odalarında kullanıma hazır bir şekilde yanlarında bulundurulduğu, bitmesi halinde revir biriminden talep ettiği sürece mahpuslara ilaçların temin edildiği anlaşılmış olup farklı tarihlerde başvuranın hastaneye sevklerinin sağlanarak ilaçlarının reçete edildiği tespit edilmiş ve başvuranın mezkûr iddiaları bakımından hak ihlali bulunmadığı değerlendirilmiştir.

18. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye